

Alcalde de Reus, consistori, autoritats, amics i amigues. Bona tarda a tothom.

Gràcies per oferir-me parlar des d'aquesta tribuna. És un honor i un privilegi poder dirigir-los unes paraules, a tots vostès amb motiu d'aquesta diada de l'onze de setembre del 2014. És també amb emoció, que m'adreço a tots vostès. I és possible que aquesta emoció em traeixi, i doni a la meua conferència un to més personal que, potser, el que fora obligat en les presents circumstàncies. No sóc historiador, i no puc fer remembrances històriques, ni tampoc sóc polític, per poder suggerir un possible disseny de futur, en un moment ben crític per al nostre país, crític i alhora esperançador. Em cenyiré a exposar opinions personals, fruit d'algunes lectures i diverses converses amb amics, amb qui hem debatut el moment social, cultural, econòmic i polític que viu Catalunya. I assenyalo tots aquests elements perquè considero que cap d'ells, és independent, un de l'altre. I per suposat considero que el nostre punt de vista, i per tant el meu, està ben condicionat per la nostra biografia personal. I qualsevol reflexió pública ho hauria, ho ha de tenir en compte.

Dit això, vull assenyalar dos aspectes que condicionen molt la celebració d'aquesta diada del 2014 i que, d'una manera o altre, ens obren molts interrogants de futur.

El primer d'ells, és la dinàmica del repartiment de la riquesa que posa en joc mecanismes que, en el passat i en el present, han suposat divergències i convergències, no sols entre grups socials sinó també en l'encaix dels pobles en estructures polítiques tals com els estats. Afegir també, que no hi ha cap procés natural i espontani, que no provoqui tensions, que no desestabilitzi, bé l'equilibri social, bé l'equilibri entre els pobles.

Un segon, fa referència als mèrits individuals. Si l'esforç i el coneixement no són valorats, i no permeten ascendir, en termes econòmics o socials, a ben segur deixarem d'incentivar l'esforç personal, i amb això perdrem un dels mecanismes importants de cohesió social, el valor de la meritocràcia. Sense opcions per progressar induïrem una situació social explosiva. La història n'està farcida d'exemples.

Més proper, i sense anar més lluny, el pes de la crisi econòmica actual recau sobretot en les classes mitjanes que s'empobreixen, i no sobre els grans capitals que han tingut una gran part de responsabilitat en provocar-

la. Comparteixo amb el professor de l'escola d'economia de París, **Thomas Piketty** que si els beneficis de les grans fortunes –en especial les procedents del petroli i de la gran banca- creixen a la velocitat que ho fan ara, i els recursos del treballadors –incloc aquí a la majoria de la població- son empenyorats per la crisi i per les altes taxes d'impostos al rendiment del treball i als consums bàsics, ens trobarem en una situació semblant als previs a la revolució francesa, quan poques famílies aristocràtiques acumulaven tots els recursos de França i la majoria de la població, inclosos pagesos, artesans i petits burgesos, s'enfonsaven en la misèria. Només recordar les dificultats recents, de tota mena, per tal d'imposar un impost als gran capitals i, per contra, la facilitat amb que es graven les rendes del treball, s'executen les hipoteques amb interessos afegits per a una propietat que ja no es disposa o s'aplica una taxa d'IVA a la cultura, i com em toca de prop, també al teatre. Les distàncies entre els grans rics i la gran majoria s'eixamplen. No cal fer un gran esforç per adonar-se'n.

També voldria recordar, que això no és d'ara, ve de més lluny. Un president socialista al poder del govern de Madrid –actiu fins fa poc- es va permetre modificar l'aportació aplicada als plans de pensions, i en aquest sentit la petita desgravació fiscal d'aquest estalvi individual, amb l'excusa de que els plans de pensions només els feien els rics, quan la aplicació mitjana als plans de pensions era, i és, només de tres mil euros. De quins rics parlen? Dels que estalvien 300 euros cada mes? Si les grans fortunes i els rics d'Espanya són les que acumulen un estalvi de 300 euros cada més, no saben de que parlen, estan en un altre món i no han entès res de res. Quines pensions de futur hi haurà? En quin país o països viuen aquests líders? A qui s'adrecen?

Ja que he parlat –una mica- de les contradiccions socials que les desigualtats econòmiques i impositives generen, i de l'impacte que això té en la cohesió social i en la cultura, voldria afegir una reflexió, que ens afecta –aquesta si- com a poble català. Si els impostos ajuden –ben administrats, per suposat- a facilitar la igualtat d'oportunitats de tothom, en especial pel que fa a l'accés a l'atenció sanitària i a l'educació, la recaptació d'impostos no han de ser mai un sistema d'espoli d'un país vers un altre. És a dir, no podem pretendre que un país traspassi una part dels seus impostos a un altre per criteris només polítics, per imposició del més fort. Aquest procés provocarà –a curt termini- en aquells que sofreixen l'espoli arbitrari, una marcada desigualtat respecte aquells a qui han facilitat una part substancial de recursos. La solidaritat –important també entre pobles- és fruit d'una decisió lliure, però no imposada. La imposició

d'un tribut a un poble, sense un acord democràtic, fet comú en el colonialisme i en els reialmes absolutistes, persisteix encara en la conducta d'alguns estats centralistes com Espanya, i genera desafeccions molt importants dels súbdits vers els dominadors, els que imposen. Que ningú s'estranyi de la resposta del poble quan es tiba el fil.

Crec que ja m'he esplaiat en consideracions socials i polítiques, per a les quals no tinc capacitat per proposar solucions concretes. Si però que vull alertar d'aquesta crisi, dels seus impactes, com ho podia fer **Honoré de Balzac**, **Jane Austen**, **Clarín**, o **Narcís Oller** en les seves novel·les, per assenyalar escriptors de cultures distintes, que en altres temps, han tractat el paisatge social. La literatura, com el cinema com altres arts és important com a mirall de la realitat social

Tinc molt d'interès, en aquestes paraules que adreço, de no excloure ningú d'aquesta festa nacional, d'aquest onze de setembre, que és patrimoni de tots els catalans. Em preocupen – com assenyala, en un recent article al diari **Ara**, el historiador Borja de Riquer - els excloents, i quan dic això penso en concret en el “propugnadors d'una concepció essencialista de la identitat nacional espanyola” No només els d'ara, -aquells que propugnen manifestos com *Libres e Iguales*- alguns reconvertits a l'essencialisme per mor de l'oportunitat o d'un bocí de pastís, sinó també em preocupen els de sempre, - els d'abans- aquells que vaig conèixer de jove, en ple franquisme i que eren doctrina obligada. Ja hi havia un **Calvo Sotelo** i un **Primo de Rivera**, que no ens vingui de nou, i amb altre disfressa n'hi ha que són aquí, disposats quan calgui a tenallar-nos.

No em preocupen menys aquells “comprensius” com diu Riquer, que parlen d'una Espanya Federal en una Europa Federal, quan ja al 1931 els diputats catalans es van quedar sols defensant que la República Espanyola fos federal. Recordo, després de la mort del general, com tots els partits de l'esquerra espanyola propugnaven -en els seus programes- el dret d'autodeterminació del pobles hispànics i defensaven una República federal, i això –ingenus potser- ens feia sentir confortables. És possible que fos retòrica, o mala fe, o ras i curt, van oblidar els principis ètics per mor del oportunisme. Si els majors poders de l'estat, tan econòmics com polítics, es creuessin el federalisme, ja hi hauria hagut temps per aplicarlo, portem anys d'espera. I si a algú de nosaltres, ens podia quedar encara l'expectativa d'una Espanya federal, aquesta se'n va anar en orris quan l'estatut votat pel parlament i pel poble català, va ser convertit pel Constitucional en una caricatura de la voluntat majoritària dels catalans.

Comparteixo la idea de diversos intel·lectuals catalans que el problema de fons és ideològic. En paraules de Riquer “les identitats nacionals, com totes les conviccions ideològiques pertanyen al món més íntim i no pas al terreny de la política, que és bàsicament negociació i pacte. Per contra les creences, com ara les religioses o les identitàries, s’accepten o no s’accepten, però mai es negocien” Si és així, la resposta la tenen la majoria dels catalans, només la voluntat d’ells. I ja no tindria sentit discutir si es consulta o no els catalans, aquest és un dret, acceptat per a tots els pobles moderns, per tal de conèixer realment no només qui ens governa, sinó quin model de país vol la gent que viu a Catalunya. Si la identitat és tracta d’una convicció, fruit de la perspectiva individual de cadascun de nosaltres, per a cadascú de nosaltres aquest dret no és negociable. Però com hi ha qui ens manleva els drets, hem de lluitar per reclamar-los. No va caure el mur de Berlín des dels despatxos polítics, sinó quan la gent espontània–arreu- va impulsar la seva caiguda. I és després, ja ensulsi, quan als polítics els correspon trobar la fórmula de pacte per tal que la voluntat de de tots –sigui quina sigui- trobi el camí adequat per fer-se possible. Es per això que les grans manifestacions, la via catalana o la propera v, són claus en el procés que els catalans volem endegar.

I com es tracta d’una festa i no d’un manual de greuges, aquest onze de setembre hauria de ser la reivindicació del dret pacífic, a dir el que volem, i l’acceptació, per part de tots els manaires, que la voluntat de la nostra decisió, la del poble català es respecti. Dit això, i en aquest món de crisis en el que vivim, no ens podem desentendre d’alguns reptes que he assenyalat. Cal un respecte gran pel ciutadà, en la llibertat, en la meritocràcia, en la igualtat d’oportunitats. La voluntat de defensar el propi patrimoni, el nostre paisatge, les nostres institucions, els nostres drets i també les nostres conquestes, una sanitat pública, una escola pública i independent, i una cultura crítica, capaç de pouar en el més profund de nosaltres mateixos i aportar al món, una visió innovadora, que faci que el nostres fills i néts, siguin més lliures, més justos i més fraternals. I per suposat, en una Catalunya Lliure.

Bona diada, visca Catalunya!!!